

ĐIỂM 10 TIẾNG ANH KHÔNG PHẢI LÀ MAY MẮN – ĐÓ LÀ MỘT HỆ THỐNG CÓ THỂ “GIẢI MÃ”

(Cao Linh Chi)

Nếu coi đề thi Tiếng Anh học kỳ như một tựa game, thì mỗi học sinh đang “cầm lái” một nhân vật với bộ chỉ số riêng: có người chăm chỉ “grind” bài tập mỗi ngày nhưng vẫn mắc kẹt trong những lỗi quen thuộc, càng học càng thấy như đi trong sương mù; có người lại hiểu đúng cơ chế vận hành, biết nâng cấp đúng “skill tree”, và thế là họ vượt ải một cách gọn gàng, thậm chí còn dư thời gian để “check map” lại bài. Điểm 10, suy cho cùng, không thuộc về người học nhiều nhất, mà thuộc về người hiểu hệ thống sâu nhất. Và nếu phải nén toàn bộ bí kíp vào một hình ảnh, thì có thể nói: từ vựng là nguyên liệu, collocation là cách chế biến, còn ngữ pháp chính là công thức; thiếu đi bất cứ mắt xích nào, “món ăn ngôn ngữ” chắc chắn sẽ lệch vị.

Trọng tâm cốt lõi vẫn luôn xoay quanh từ vựng và collocation. Nhiều người học từ theo kiểu rời rạc, chỉ nắm nghĩa tiếng Việt mà không thực sự “cảm” được cách dùng, dẫn đến tình trạng đọc thì lờ mờ hiểu, viết thì lúng túng không chắc tay. Trong khi đó, Tiếng Anh vận hành theo cụm, theo những “thói quen ngôn ngữ” đã được định hình tự nhiên qua thời gian. Khi bạn quen với các collocation như make a decision, take responsibility hay play a crucial role, bạn không còn phải ghép từng từ một cách gượng gạo nữa, mà phản xạ ngôn ngữ sẽ dần hình thành một cách trơn tru, gần như vô thức. Cách học hiệu quả không nằm ở việc nhồi nhét thật nhiều từ đơn lẻ, mà là học theo cụm thông qua flashcard, mỗi thẻ không chỉ có nghĩa mà còn đi kèm một ví dụ ngắn để đặt vào ngữ cảnh cụ thể. Sau đó, hãy kích hoạt active recall bằng cách tự kiểm tra: nhìn nghĩa và viết lại cụm, hoặc che nghĩa và buộc bản thân nhớ lại. Chính quá trình này giúp bạn chuyển từ trạng thái “biết cho có” sang “dùng được thật”, và đó mới là đích đến.

collocation hợp lý sẽ khiến câu văn “có hồn” hơn, thay vì những cấu trúc đơn điệu và lặp lại. Đồng thời, bạn cần đa dạng hóa cấu trúc câu một cách có kiểm soát: chỉ mở rộng khi đã chắc ngữ pháp. Không ít người cố viết thật “cao siêu” nhưng lại mắc lỗi cơ bản, dẫn đến mất điểm đáng tiếc. Một bài viết tốt là bài viết có mạch ý rõ ràng, ngôn ngữ phù hợp và hạn chế tối đa lỗi sai — không cần màu mè, nhưng phải “chắc tay”.

Một yếu tố quan trọng nhưng thường bị xem nhẹ chính là cách luyện đề. Làm đề không chỉ để kiểm tra năng lực, mà là một quá trình học sâu. Khi làm một bài, bạn nên tự đặt câu hỏi: vì sao đáp án này đúng, vì sao các phương án còn lại sai. Nếu chưa hiểu, hãy cố gắng suy luận trước khi xem lời giải. Chính quá trình “vật lộn” với câu hỏi đó sẽ rèn tư duy và giúp bạn tránh lặp lại sai lầm cũ. Trong hành trình này, bạn có thể coi ChatGPT như một công cụ hỗ trợ — không phải để “xin đáp án”, mà để được giải thích, dẫn dắt và làm rõ những điểm còn mơ hồ. Khi sử dụng đúng cách, đây sẽ là một “trợ thủ” giúp bạn học sâu hơn, chứ không chỉ học nhanh một cách hời hợt.

Phương pháp học hiệu quả nhất vẫn là sự kết hợp giữa flashcard và active recall. Flashcard giúp bạn hệ thống hóa kiến thức, đặc biệt là từ vựng và collocation, còn active recall buộc bạn phải chủ động truy xuất thông tin thay vì chỉ đọc lại một cách thụ động. Khi bạn ôn tập theo chu kỳ, kiến thức sẽ được “ghim” lại một cách bền vững. Đây là cách học có thể khiến bạn cảm thấy chậm ở giai đoạn đầu, nhưng lại mang lại hiệu quả lâu dài và rõ rệt — một khoản “đầu tư” xứng đáng.

Cuối cùng, điều quan trọng nhất cần nhớ là điểm 10 không phải là thứ đến từ may mắn hay vài ngày học “nước rút”. Nó là kết quả của việc bạn lặp lại đúng phương pháp đủ lâu để biến nó thành thói quen. Khi bạn học từ vựng theo cụm, hiểu ngữ pháp theo bản chất, rèn luyện kỹ năng giải mã thông tin và chủ động kiểm tra lại kiến thức của mình mỗi ngày, bạn đang âm thầm xây dựng một nền tảng vững chắc mà không gì có thể thay thế. Và có lẽ, không có cách diễn đạt nào phù hợp hơn câu nói của Aristotle: “We are what we repeatedly do. Excellence, then, is not an act, but a habit.”